

טבלה 3. סיכום שיפוט הסתיו

הפר – מספרו אביו – אב אמו	מס' בנות	גודל הגוף	מבנה	עטין קדמי	עטין אחורי	פטמות	אופי חלבי	הערות
עריץ – 767 איכר – מרץ	46	7.4 -0.2	7.7 -0.1	7.4 -0.1	7.3 -0.1	7.4 -0.3	7.4 -0.4	קטנות, לא חלבניות עטין אחורי לא מפותח, פטמות קטנות
אצן – 765 איכר – צין	55	7.4 -0.2	7.5 -0.3	8.2 +0.7	7.7 +0.3	7.8 +0.1	7.8 0	גודל בינוני, עטינים טובים חיבור עטין קדמי טוב מאוד
יואש – 769 איכר – נצר	48	7.2 -0.4	7.5 -0.4	7.6 +0.1	7.2 -0.2	7.7 0	7.4 -0.4	קטנות, לא חלבניות עטין אחורי לא מחובר טוב
נאמן – 768 איכר – נצר	43	7.2 -0.4	7.4 -0.4	7.8 +0.3	7.7 +0.3	7.6 -0.1	7.7 -0.1	קטנות עטין עדין וטוב
בורר – 771 חסון – ברקן	67	7.1 -0.5	8.3 +0.5	7.8 +0.3	7.8 +0.4	7.8 +0.1	8.2 +0.4	קטנות, חלבניות, מבנה מצויין עטינים מצויינים – בעיקר האחורי
חצץ – 775 חסון – ניצוץ	45	8.4 +0.8	7.8 0	7.1 -0.4	7.4 0	7.3 -0.4	8.4 +0.6	גדולות וחלבניות מאד לחלקן עטין קדמי פתוח
חיש – 784 חסון – ברקן	39	7.5 -0.1	7.7 -0.1	7.4 -0.1	7.4 0	7.7 0	7.7 -0.1	בינוניות, נשפטו צעירות קרוב להמלטה
קלמן – 761 קל – צין	87	7.6 0	7.5 -0.3	7.8 +0.3	7.3 -0.1	7.6 -0.1	7.7 -0.1	עכח נופל, עטין קדמי טוב, אחורי קטן, פטמות אחוריות קצרות
יפעת – 770 קל – אמיץ	55	8.1 +0.5	7.8 0	7.2 -0.3	6.9 -0.5	7.5 -0.2	7.6 -0.2	גדולות, לא חלבניות, עטין גרוע אחורי תלוי לא מפותח
פתרון – 776 פט – בני	69	7.0 -0.6	7.7 -0.1	7.4 -0.1	7.4 0	7.5 -0.2	7.7 -0.1	קטנות
סה"כ בנות	554							
ממוצע מצטבר 45 קבוצות		7.6	7.8	7.5	7.4	7.7	7.8	

פוריות פרות חולבות בחודשי הקיץ

מתניה בן-יעקב

דן קלי מביא במאמרו ("משק הבקר והחלב" 166) נתונים על התעברות פרות חולבות בחודשי הקיץ, ואילו "השדה" מביא חוברת האחרונה חוזר שפורסם בנושא זה על ידי ועדת הפוריות וכן התייחסות של בנימין לב לנושא. באזורים בהם שוררים תנאי סביבה חמים במשך כל השנה או במרבית חודשי השנה, בעית

ההתעברות של פרות גבוהות תנובה נלמדת זה זמן רב ואולי נראה מה קורה שם: ממצאים דומים בכוש הפוריות של עגלות בהשוואה לאלה של פרות חולבות בתנאי אקלים חם, נמסרים על ידי Fenton (1973). חוקר זה עקב אחר TR^* של פרות חולבות

$TR^* -$ טמפרטורת גוף (רקטלית).

בהתעברות זה או אחר, ברור, כותב Fenton, שהמאמצים להתגבר על בעיה זו חייבים להתמקד בהורדת מעמס החום המוטל על הפרה בחלקה הראשון של התחלובה וכן, בטיפול פרה היכולה להתעבר גם בתנאי סביבה חמה וברמת ייצור גבוהה. הורדת מעמס החום צריכה להיעשות בשני מישורים:

- (1) אמצעי איורור וצינון;
- (2) שימוש במזונות בעלי SDA** נמוך. מזונות עתירי תאית וחלבון מוגדרים כבעלי SDA גבוה – יוצרים חום פנימי רב תוך כדי ספיגתם. SDA של חלבון גבוה ב־30% מזה של פחמימות.

נראה לי שיש למקד את המאמצים לשיפור מצב הפוריות בקיץ פחות בתחומים שמציע דן קלי לטיפול, ויותר בתחומים שציין המלומד האמריקני: הקלה בתנאי הסביבה על ידי יצירת מיקרו־אקלים נוח יותר. ניתן לבטא זאת בשיפור במבנים, התקנת מאווררים, צינון הפרות בשעות החמות על ידי התזת מים (נוהג זה מקובל באזורים טרופיים, אצלנו "מרטיבים" קצת בחצר ההמתנה) ואולי, כמו שמשכנים עופות במבנים מבוקרים ומגיעים לביצועים טובים יותר, ימצא משהו מבנה כזה לבקר? נראה לי שכדאי לערוך בדיקת השוואה של רמת הפוריות בקיץ בין משקים בהם מותקנים מאווררים (כהלכה), ובין משקים ללא מאווררים. באזורים בעלי לחות יחסית גבוהה יותר, יש סבירות למציאת הבדלים משמעותיים, אם התנאים האחרים דומים. ובתחום ההזנה – האם להרבות במזון גס (תאית) על מנת להבטיח אי פגיעה בפוריות כפי שמומלץ אצלנו או לצמצם במזון גס כפי שמציע Fenton?

המלצותיו של בנימין לב ב"השדה" במקומן, אך רצוי שהשפעת המזונות הניתנים לפרותינו בקיץ ו"תרומתן" למעמס החום של הפרה תבדקנה.

בתקופת הייחום (פרה הנתונה בהכבדה תרמית תעלה ב־TR) ומצא שפרות ש־TR שלהן שווה או גבוה מ־ 39.6°C בתקופה האמורה, שיעור התעברותן נמוך בצורה משמעותית מפרות ש־TR שלהן בתקופה הנ"ל נמצאת בין 38.6°C ל־ 39.5°C (20% ו־32% בהתאמה).

דיווחים על ירידה בשיעור התעברות כאשר TR גבוהה מ־ 39°C (טמפרטורה נורמלית) מצויים הרבה.

Thatcher (1973) מדווח על כך, שפרות חולבות בתנאי אקלים חם שהוחזקו במבנה ממזג, השיגו שיעור התעברות גבוה מקבוצה דומה שהוחזקה באותו מקום במבנה פתוח (38.8% ו־ 28.1% התעברות בהתאמה).

Fenton (1971) ניסה לבודד את מרכיבי האקלים והשפעותיהם על הפוריות, ונראה שתנודות בשיעור הלחות ברמות שבין 60% – 80% משפיעות בצורה דרסטית יותר מתנודות בטמפרטורה ברמות של עד 33°C . המכניזם העיקרי להפגת עודפי חום הינו באמצעות מערכת הנשימה המתקשה לתפקד בתנאי לחות גבוהים.

דיווח מעניין נוסף: Dunlap ו־Vincent (1971), העבירו קבוצת עגלות מיד לאחר ההזרעה לטמפרטורה של 32.2°C ולחות יחסית של 65% למשך 72 שעות. לא היתה כל התעברות. אותו תרגיל נעשה בקבוצה דומה בטמפרטורה של 21°C והושגה התעברות של 48% . ככל הנראה TR גבוהה מעל לנורמלית, מביאה להפסקת התפתחות העובר והזמן הקריטי הוא 3–5 הימים שלאחר התרחשות הייחום. כך גם מדווחים Ulberg ו־Burfening (1967). תתכן גם הפרעה במערכת ההורמונלי עקב עקת החום המביאה לשיבושים בביוץ ובהכנת הרחם לקליטת הביצית המופרית.

מכל מקום, עבודות Fenton מלמדות שקבלת הייחום הראשון לאחר ההמלטה, וקבלת ייחומם בכלל אינם מושפעים מעקת חום, אם כי יתכנו ייחומים קצרים יותר שניתנים פחות לזיהוי.

יהיה המכניזם הפיזיולוגי האחראי לפגיעה

** Specific Dynamic Action

